

## KÉRDÉSEK ÉS KÉRDŐJELEK A TAGKIZÁRÁS KÖRÉBŐL

### 1. A TAGKIZÁRÁSI SZABÁLYOK VÁLTOZÁSA AZ EGYMÁST KÖVETŐ TÁRSASÁGI TÖRVÉNYEKBE

A társaságok élethelyzetében előállhatnak olyan zavarok, amelyekre a társasági szerződés megkötése során a szerződést kötő felek nem vagy nem megfelelően tudnak felkészülni. Következik ez abból is, hogy a társaság a létesítése időszakában mintegy öröklétre rendeltetett. Viszonylag ritkán fordul elő, és csak kivételként, hogy a társaságot határozott időre vagy határozott célra rendeltetve hozzák létre a társaságalapítók.

A tagkizárás funkciója legáltalánosabban abban fogalmazható meg, hogy ennek segítségével a társaság létét és működését valami módon fenyegető tagtól a valamilyen többséget jelentő többi tag meg tudjon válni. A tagkizárás intézményében tehát elsősorban a társasági többség védekezése jelenik meg a kisebbség által generált, társaságra káros hatásokkal szemben.

A tagkizárási szabályokban a jogalkotó a védekezést a tagi többséghez kapcsolja, és nem a szavazatok –, vagy a tulajdonhányad többségéhez. A szavazati többségnek azonban annyiban van jelentősége, hogy hatályos jogunk szerint a társaságból nem zárható ki az a tag, aki a szavazatoknak legalább a háromnegyedével rendelkezik, de már kizárható az a tag, akinek a társaságban való vagyoni részesedése akár eléri vagy meghaladja a jegyzett tőke háromnegyedét. Ha tehát a társasági szerződésben a felek eltérnek a vagyonarányos szavazattól, számolni kell ezzel a következménnyel is. Az ítélkezési gyakorlatban azonban a tagkizárási szabályok mégis elsősorban a kizárandó tag védelmét szolgálták azzal, hogy a gyakorlatban igen nehéz a tagok többségének határozatának érvényt szerezni, ezzel a gyakorlattal a bíróságok lényegében egy speciális „kisebbségvédelmet” biztosítanak a kizárandó tag számára.<sup>1</sup> A bíróságoknak ez a funkciótorzító gyakorlata azonban nem véletlenül alakult ki, hanem a jogalkotási problémák korrekciójaként.

## 2. A KIZÁRÁSRA VONATKOZÓ SZABÁLYVÁLTOZÁSOK A TÁRSASÁGI TÖRVÉNYEKBE

A Gazdasági Társaságokról szóló 1988. évi VI. tv. a kizárási tényállásokat társasági formánként differenciáltan szabályozta. Külön kiemelés érdemel, hogy a közkereseti és betéti társaságok esetében kizárára – a törvény szóhasználatával élve – „fontos okból” kerülhetett sor, így különösen akkor, ha a tag a szerződéses kötelezettségének nem tett eleget, vagy a társaságban maradása a társasági célok elérését nagymértékben veszélyeztette, vagy tartósan fizetéképtelen lett. Ebből a törvényi megfogalmazásból levonható az a következtetés, hogy a kizárára sor kerülhetett egyfelől a kizárt tag terhére írt magatartás okán, de objektív helyzet okán is. A fizetéképtelenség ugyanis ténykérdés, mely előállhatott olyan okból is, amely nem volt a fizetéképtelenné vált tag terhére írható. A törvényi meghatározással leírt „fontos okok” tehát visszavezethetőek voltak egyaránt objektív és szubjektív okokra, körülményekre is. Ez a törvényi orientáció mindenképpen segítette az éppen alakulóban lévő joggyakorlatot.

A kft. szabályozásában a kizárási okcsoportja a társasági szerződésben vállalt kötelezettségek nem teljesítése volt, amely magában foglalta a törzsbetét fizetési kötelezettség elmulasztását éppúgy, mint a mellékszolgáltatás körében felmerült szerződésszegést, illetve a kft. esetében – mint a többi kizárást szabályozó társasági formánál – a jogalkotó kizárási okként szabályozza a társasági célok elérésének nagymértékű veszélyeztetését is.

Az 1988. évi VI. törvény legtöbbit vitatott szabálya a tagkizárási intézményéhez kapcsolódott. A problémák gyökere több tényezőből eredt. A társaságok sok esetben visszaélészerűen alkalmazták a tagkizárási intézményét. A vitarendezés intézményes rendszerének hiánya arra vezetett, hogy a jelentős szavazati és tulajdoni kisebbségben lévő tagok kizárták a többségi tulajdonost, egyik tag kizárhatta a másikat. Ezt korlátozás nélkül megtehették, hiszen a kft. esetében – szemben a betéti és közkereseti társasággal, valamint az 1930. évi V. tc. rendelkezéseivel – a kizárási joga nem a tagokhoz, hanem a taggyűléshez volt rendelve. A taggyűlési döntési szabályok szerint az érintett tag a szavazásban nem vehetett részt. Ebből következően előfordultak olyan visszaesések, hogy a társaságból kizárhatóvá vált a többségi tulajdonos is. A kizárási visszaélések csökkentése érdekében alakult ki viszonylag korán a meglehetősen szigorú, sokszor ellentmondásos funkcióján torzító ítélkezési gyakorlat, amely mind a mai napig érezteti hatását. A bíróságok a jogalkotási hiányosságokra –

a kizárt tag védelmére – mintegy reakcióként alakították ki azt a gyakorlatot, amely minden lehetséges eszközzel nehezítette a tagkizárást. Nem látta megalapozottnak a bíróság a tagkizárást például akkor sem, amikor a tag a társaság pénztárából pénzt vett ki, mert ez büntető ügy és nem tagkizárási tényállás. Általában az a jogelv fogalmazódott meg, hogy a tagkizárást a társasági vita kezelésének legvégső eszköze, és ameddig az adott magatartás más jogszabályok alapján is szankcionálható, azt a másik jogszabályt kell alkalmazni. Ez a megközelítés azonban figyelmen kívül hagyta azt aényt, hogy a társaság egyik tagjának olykor súlyos jogsértése szétrombolja a társasági tagok közötti erős bizalmi viszonyt.

A gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLIV. tv. jelentős szerkezeti és tartalmi változásokat hozott a tagkizárást jogi szabályozásába, amelyet a 2006. évi IV. tv. is változatlan tartalommal vett át. A hatályos törvény a kizárással vonatkozó szabályokat az általános szabályok között szabályozza. A törvény szakított azzal a korábbi jogalkotási technikával, amely szerint minden egyes társasági formára nézve különálló, bár sokban hasonló jogi szabályozást adott. Ehelyett a kizárást szabályozása valamennyi társasági formára egységesen kiterjedt<sup>2</sup>. Kétséges azonban, hogy ez a szerkezeti változás valóban indokolt volt-e, hiszen az egyes társasági formákban más és más a társasági tagok egymáshoz való viszonya. Egy erősebben személyes elemeket megjelenítő közkereseti vagy betéti társaságban más tényezők jelenthetik a bizalmi viszony végleges megromlását, mint a tőkeegyesítést erőteljesebben megjelenítő kft-ben. A szabályozás egységesítése nem jelentheti a társasági formák közelítésnek egyik lépcsőfokát. A szabályozási egységesítés miatt a bíróságokra nagyobb feladat hárul. Az ítélezési gyakorlatnak kell kialakítani a társasági formától függő kizárási tényállásokat. Célszerűbb lenne azonban a jogalkotónak visszatérni a társasági formákhoz kötődő speciális jogi szabályozásra. Jogi szabályozás hiányában a tagkizárási tényállások tekintetében várhatóan meg fog nőni a társasági szerződések szabályozó szerepe is.

A tagkizárási tényállás hatályos jogunkban generálklauzula. Tagot a társaságból kizárni akkor lehet, ha a társaságban maradása a társasági célok elérését nagymértékben veszélyezteti. Ez a törvényi megfogalmazás elvileg lehetővé teszi a tagkizárást felróható tagi magatartás és objektíve előálló veszélyhelyzet esetén is, mégis a magyar joggyakorlatban és közgondolkodásban a tagkizárási tényállások a tagi felróható magatartásokra szűköltek.<sup>3</sup> Hogy mely tényállások

kat kell ilyennek tekinteni, azt részint a társasági szerződés, részint pedig az ítélkezési gyakorlat alakítja ki. A tagkizáró határozatot a társaságnak indokolnia kell. Az indoknak valósnak kell lennie, olyannak, amely a tagnak a társaságban maradását lehetetlenné teszi. Ha a taggyűlési határozat hatályon kívül helyezése iránti perben a felperes társaság bizonyítja, hogy a kizáró körülmények fennállnak, a kizárás kezdeményezését elrendelő határozat megalapozott. Az indokolási kötelezettség figyelembevételével helyezte hatályon kívül a bíróság azt a tagkizáró határozatot, amelynek indoklása a törvényi generálklauzula változatlan és nem részletezett megismétlése volt. A kizárás csak akkor lesz elfogadható és jogszerű, ha megállapítható, hogy a társaság többi tagjától miért nem volt már elvárható, hogy a kölcsönös bizalmon alapuló társas viszonyt fenntartsa. A kizárás konkrét okát a kizáró határozatnak kell megjelölnie. Ez teszi a kizárás jogi szabályozását relatívvá, hiszen a társasági célok és a veszélyeztető magatartások rendkívül sokfélék és egyediek lehetnek. A kizárás egyedi okainak jogszerűvé vagy jogszerűtlenné minősítése a bíróság feladata a társaság által indított kizárásra irányuló kereset alapján. A kizárásról való állásfoglalás tehát, akármelyik törvényt is vesszük figyelembe, végső soron a bíróság feladata. A bírói gyakorlatnak ebben a tekintetben is kiemelkedő jelentősége van.

### 3. EGYES GYAKRABBAN ELŐFORDULÓ TAGKIZÁRÁSI TÉNYÁLLÁSOK

A tagkizárások kezdeményezésében igen gyakran előforduló tényállás, hogy az egyszerre tag és vezető tisztségviselő a vezető tisztségviselői minőségének felhasználásával követ el társasági célokat veszélyeztető magatartást. Erre a helyzetre többségében az volt az ítélkezés válasza, hogy erre a helyzetre nem a tagkizárás intézményével, hanem az ügyvezetőt érintő társasági jogi jogkövetkezményekkel lehet válaszolni, azaz el kell választani a tagi és ügyvezetői pozíciók megítélését. Célszerűnek tartanám a 2006-os Gt. alapján ennek a gyakorlatnak a felülvizsgálatát! Ha ugyanis a törvényalkotó lehetőséget ad a tagi és ügyvezetői pozíció összekapcsolására, miért lenne jogszerűtlen a kötelesség-szegés szankcióinak is az összekapcsolása? Ha elvégezzük a tag-ügyvezető jogellenes magatartásának „hatásvizsgálatát,” és ha megállapítható a tag-ügyvezető magatartásának a tagsági viszonyokra gyakorolt negatív hatása, a tagkizárás alkalmazása elől nem lenne szabad elzárkózni. A tagok közötti bizalom védendő érték, amelynek megrendülése kihat a közös társasági célok elérésére.

A tagkizárás joggyakorlatában tehát arra az alapkérdésre kell választ keresni, hogy lehet-e az ügyvezetői mulasztás miatt tagkizárást alkalmazni vagy sem, illetve ha e kérdésre megengedő választ adunk, azt a további kérdést kell megválaszolni, hogy milyen feltételek fennállása esetén lehet egy tagot ügyvezetői magatartás miatt tagi szankcióval sújtani.

Az első kérdésre álláspontom szerint igennel kell válaszolni, mert a társasági törvényeink korlátolt felelősségű társaság esetén lehetővé teszik azt, hogy a tulajdonosi tagi pozíció és a vezető tisztségviselői pozíció összekapcsolódjon. Ha ez az összekapcsolódási folyamat végbement, a vezető tisztségviselő tagra érvényesülni fognak a vezető tisztségviselővel szembeni törvényi elvárások, más-ként fogalmazva a vezető tisztségviselők vétkességi, gondossági zsinórmértéke a Ptk. 339. §-hoz képest magasabb szintű. A jogalkotó a vezető tisztségviselőktől általában elvárható magatartás törvényi kifejezéssel kiemeli az átlagos polgári jogi szereplők köréből e funkciót betöltő jogalanyokat, akik feladatukat a társaság érdekeinek elsődlegessége alapján kötelesek ellátni. A vezető tisztségviselővel szemben megállapított fokozott követelmények azt is eredményezik, hogy a vezető tisztségviselői tevékenység objektívizálódik, a felelősség alóli kimentés rendkívüli módon elnehezül. Ez a fokozottabb felelősség azonban nem helyettesíti, illetve nem váltja ki a tagi „felelőséget”. A tagkizárásra okot adó cselekménnyel szemben a jogalkotó azt a követelményt támasztja, hogy az a magatartás a társasági célok elérését nagymértékben veszélyeztető, súlyos ok legyen. Ha a tag az ügyvezetői minőségét mintegy eszközként használja a társasági célok veszélyeztetéséhez, a pozíciók szétválasztásával az együttműködési kötelezettséget megsértő tagot részesítjük védelemben. Az ügyvezetői jogkör felhasználásával elkövetett jogellenesség akkor adhat alapot a társaságból való kizárásra, ha az ügyvezetői magatartás a társaságon belüli egyes tagi pozíciók, egyes döntési helyzetek, vagy egyes tagi érdekérvényesítés megvalósítására is alkalmasak. Ha az ügyvezetői pozíció az eszköze annak, hogy az ügyvezető tag a saját, vagy egy társasági csoport érdekérvényesítését biztosítsa, vagy annak érdekérvényesítését segítse elő. (Pl. ügyvezető által kötött saját vagy egyik tag érdekében kötött szerződés; a taggyűlés összehívásával, napirend megállapításával kapcsolatos jogok gyakorlása stb.)

Egy további, igen gyakran előforduló kizárási ok a kizárt tag által kifejtett konkurens tevékenység. Ezekben a tényállásokban a gazdasági társaságból kizárt tag tagja, illetve alapítója olyan más gazdasági társágnak, amelynek tevé-

kenysége azonos vagy sokban hasonló ahhoz a társasághoz, amelyből kizárásra kerül. Ennek a tényállásnak a megítélése is változatosságot mutat. Egyes döntések szerint ez a tény önmagában nem alapozza meg a tag kizárását, lévén, hogy a tagra nézve sem a Gt. sem a társasági szerződés nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely korlátozná vagy tiltaná más tevékenység folytatását. Ilyen feltételt, illetve tilalmat megfogalmazó rendelkezést a Gt. csupán az ügyvezető vonatkozásában állít fel, a tag esetében nem. Más hasonló végeredményű ítéleteknek az az indoka, hogy a konkurens tevékenység megítélése nem a Gt. alá tartozik, hanem tisztességtelen versenyt eredményezhet, és mint ilyen, a versenytörvény tilalma alá eshet. Más ítéletekben azonban a tagi konkurens tevékenység megítélése alapot adott a tagkizárásra azzal az indokolással, hogy ha a tag egy másik, azonos tevékenységet folytató társaságnak is tagja, ezzel megvalósítja a társasági célok elérésének nagyfokú veszélyeztetettségét, végső soron megalapozza a kizárást. A konkurens tevékenység ugyanis ellentétes azzal az elvárhatósági mértékkel, amelyet a törvény támaszt a társasági tagokkal szemben. Az együttműködési kötelezettség alapján a tagok lojalitással tartoznak a társaság felé, annak konkurenciát nem támaszthatnak.

Magam részéről ez utóbbi döntéssel értek egyet. A korlátolt felelősségű társaság tagja a társaság személyes jellege folytán általában áttekintéssel rendelkezik a társaság gazdasági ügyeiről, piaci pozíciójáról, gazdasági partnereiről. Ezeket a piaci információkat módjában áll a társaság rovására gyakorolni. Megítélésem szerint a társaságnak ugyanis nincs semmilyen védekező lehetősége ezzel a magatartással szemben. A konkurens magatartás kárkövetkezményeit a polgári jogi kártérítési szabályok alapján szinte lehetetlen bizonyítani. Véleményem szerint a konkurens tevékenység folytatása a jóhiszemű joggyakorlás követelményeit mindenképpen megsérti, súlyosabb esetben pedig joggal való visszaélést is megvalósíthat. A társaság előzetes engedélye nélküli konkurens tevékenység a betekintési, információhoz való jog visszaélésszerű alkalmazását is jelentheti. A joggal való visszaélésre alapított társasági igények azonban a mindennapi életben nehezen érvényesíthetőek, a joggal való visszaélés bírósági gyakorlatát elemző szakirodalmi munkák bizonyították<sup>4</sup>, hogy a joggal való visszaélésre alapított igények kimenetele meglehetősen kétséges.

Sajátos – és időről időre visszatérő – probléma a társaságok életében az a situáció, amikor a jogszabály kötelező rendelkezése folytán a társasági szer-

ződést módosítani kell, az egyik tag azonban megakadályozza a módosításhoz való hozzájárulást. Az eljáró bíróság nem látta megalapozottnak a tag kizárását<sup>5</sup> annak okán, hogy megtagadta a kötelező szerződészmódosítást.

#### **4. A TÁRSASÁGI CÉLOKAT VESZÉLYEZTETŐ MAGATARTÁSOK MEGÍTÉLÉSE**

A társasági célok elérését nagymértékben veszélyeztető magatartás tartalmi megítélésében az az alapkérdés merült fel, hogy kell-e káros eredményre is vezetnie a tagi magatartásnak, vagy a társasági célok elérését nagymértékben veszélyeztető magatartás megvalósul-e akkor is, ha a károsodás bekövetkezésére alkalmas fenyegető veszély, mint jogellenes állapot jön létre, károsodás azonban nem következik be. Ebben a kérdésben sem lehet teljesen kialakult ítélkezési gyakorlatról beszámolni. Vannak olyan ítéletek, amelyek a társasági célok veszélyeztetettségét összekapcsolják magával a károkozással (kár meglétét bizonyítani kell), és van olyan ítélet, amely a kár bekövetkezését nem követeli meg, a veszélyhelyzet kialakulása önmagában is elegendő a tagkizáró határozat bírósági helybenhagyásához. Ez utóbbi tendencia látszik erősödni.

Az iménti kérdéssel szorosan összefügg az a további kérdés, hogy a tagkizárásra alapot adhat-e valamely, a társasági célok elérését veszélyeztető, és az egyik taghoz kötődő olyan tény, körülmény bekövetkezése, amely tény, körülmény nem róható az érintett tag terhére. Erre a kérdésre ma csak bizonytalan választ lehet adni.

A jogalkotó ugyanis már 1997-től, de a 2006-i évi Gt-ben is különválasztott bizonyos tényállásokat. Ha a tag a vagyoni hozzájárulásra vonatkozó kötelezettségének nem tesz eleget, a tagsági viszonya megszűnik. Ebben a körben nem vizsgálendő az, hogy miért nem tett eleget a legfontosabb törvényi kötelemnek. A nem fizetés ténye önmagában maga után vonja a tagsági viszonya megszűnését.

Tekintettel erre a törvényi szabályra okkal adódhat az a törvényi szöveget szűken értelmező következtetés, hogy a társasági célokat veszélyeztető, és a tag számára felróható magatartások esnek a tagkizárás tényállási köre alá. Ez a következtetés vonható le a közzétett jogesetekben leírt tényállásokból is. A társasági joggyakorlatban a társasági célokat nagymértékben veszélyeztető magatartások a tagok részéről kifejtett szándékos magatartással valósultak meg.

Ezt az értelmezést támasztja alá az az általános nézet is, hogy a tagkizárás a társasági jogviták rendezésének legvégső eszköze.

Ugyanakkor fölmerül az a kérdés, hogy mi történik akkor, ha a tag oldalon olyan objektíve előálló ok következik be, amely felróható tagi magatartásra nem vezethető vissza, de a társasági célok elérését mégis nagymértékben veszélyezteti, mint pl. a tag fizetéseképtelensége, vagy a jogalany tag tulajdonosi szerkezetében következik be olyan változás, amely a társaság számára veszélyhelyzetet idéz elő. Ezekre a problémákra a tagkizárás vétkességi alapra helyezése, és általában a tag kizárásnak a tagi „magatartáshoz kötése” nem ad megoldást.

Álláspontom szerint a tagkizárás jogintézményében kialakult bizonytalanságok felszámolása fontos feladat, hiszen az átlátható és egyértelmű szabályozás alapján lehet csak a piacon tartani az olyan társaságokat, amelyekben valami módon megbomlott az alapítás során megfogalmazott közös cél elérésére létrejött szövetség. A bizonytalanságok felszámolásában valamennyi jogi szereplőnek, a jogalkotásnak, a jogalkalmazásnak és a szerződéses gyakorlatnak is meg lenne a maga szerepe.

## 5. JAVASLATOK DE LEGE FERENDA

A tagkizárás jogi szabályozásának és gyakorlatának múltja és jelene megrajzolja a jövőt is. E jogintézmény a jelenlegi szabályozottságánál lényegesen nagyobb horderejű. Jogalkotói beavatkozásra lenne szükség annak érdekében, hogy a tagkizárás jogintézménye egyértelműen alkalmazható legyen a társaságot veszélyeztető, de tagi magatartásra vissza nem vezethető tényállások esetében is.

Vissza kellene térni a társasági formákra szabott tagkizárási szabályozásra is. E szabályozási mód bizonyára elősegítené a jogintézmény alkalmazását és alkalmazhatóságát, végső soron pedig a társaságok megtartását. A már említett társas kapcsolatok eltérő intenzitásán túlmenően is vannak ütközések a társasági formák különös szabályozása és a tagkizárás általános szabályozása között. Utalnék itt arra, hogy nehezen értelmezhető a közkereseti és betéti társaság esetén a Gt. 47 §. (2) bekezdésében rögzített az az általános szabály, hogy nem zárható ki a társaságból az a tag, aki a szavazatok legalább háromnegyedével rendelkezik, hiszen a Gt. 93. § (3) bek. szerint főszabályként minden tagnak azonos mértékű szavazat van. Természetesen e diszpozitív szabálytól a társasági szerződés eltérhet. A törvény általános szabálya nem arra a helyzetre



modellezett azonban, hogy a szerződő felek eltérnek a törvény rendelkezésétől. Kft. esetében a törvény a szavazatszám tekintetében nem is ad rendelkezést. Levonható tehát az a következtetés, hogy e kizárási tilalom nem jogalkotói döntéstől függ, hanem a szerződő felek akaratától. Megfontolandó lenne ezért az is, hogy a törvény ne csak a szavazatok legalább háromnegyedével, hanem a jegyzett tőke háromnegyedével rendelkező tagra is kiterjessze alternatív módon a kizárhatatlanság védelmét.

Jogi szabályozás hiányában jelenleg a bírósági jogalkalmazásra hárul az a feladat, hogy értelmezze a társasági formák specifikumából adódó eltéréseket és a kizárási tényállások alkalmazási körét. Ez szükségképpen megnehezíti a bíróságok és a piaci szereplők helyzetét is.

A jogszabályi változtatásig a bírósági gyakorlatnak a jogszabályi keretek között inkább a kiterjesztő és nem a szűkítő jogértelmezés irányába kellene haladni, és a konkrét ítéletekben is le kellene képezni azokat a jogszabályi változásokat, amelyekkel a jogalkotó a tagkizárással való „visszaéléseket” kizárítani igyekezett. Másként fogalmazva szélesebb tényállási körben kellene lehetőséget biztosítani a tagkizárással<sup>6</sup>, hogy ez az intézmény valóban a tagi többség és a társaság érdekét szolgálja és ne a kisebbségi tag jogvédelmét. Ennek az irányváltásnak már körvonalazódnak<sup>7</sup> a jelei.

A jelenlegi szabályozási környezetben a társasági szerződéseknek is igen nagy szerepe van a fenti problémák kezelésében, ha a teljes megoldásában nem is. Ha a társasági szerződések részletesen nevesítik a tagkizárási tényállásokat, akkor véleményem szerint a bíróságoknak a tagkizárási perekben nem azt kell vizsgálnia, hogy a kifogásolt tagi magatartások vagy körülmények a társasági célok elérését nagymértékben veszélyeztetik-e vagy sem, hanem azt, hogy a társasági szerződésben nevesített tényállás ténylegesen megvalósult-e. A vétkességtől független tagkizárási tényállások szerződési szabályozásának megítélése a Gt. 9. §-ának hatálya alá eshet, amely szabályozást a cégbejegyzési eljárás során ítéli meg a cégbíróság.

## JEGYZETEK

- 1 Tovább színezte a tagkizárásról alkotott elképzeléseket a szakirodalom is, amely a tagkizárást a kisajátítással rokonította. Lásd: Metzinger P.: A tagkizárási intézménye: egy alkotmányossági probléma in: Magyar Jog 2004.11. szám 670 – 693 o.
- 2 Értelemszerűen a kizárási nem alkalmazható részvénytársaság esetében.
- 3 A joggyakorlatra jelentős hatást gyakorló első Gt. Kommentár pl. így ír: „Előfordulhatnak olyan esetek is, hogy bár a tag a társasági szerződésben, illetőleg külön jogszabályban előírt kötelezettségének maradéktalanul eleget tesz, de a társaság tagjaival illetőleg kívülállóval szemben mégis olyan magatartást tanúsít, amely lehetetlenné teszi a társaság működését, annak üzleti hírnevét súlyosan sérti vagy egyéb módon veszélyezteti a társaság céljainak elérését. A Gt. e magatartás minősítését a taggyűlésre bízta.” A társasági törvény magyarázata KJK Budapest, 1993 395.o.
- 4 Lásd: Tercsák T.: a joggal való visszaélés bírói gyakorlatáról. Jogtudományi közlöny. 2002. 4.szám 157 – 167.o
- 5 Lásd: Veszprém Megyei Bíróság PF. 20.385/2001 számú perben születet ítéletét
- 6 Hasonlóan kiterjesztő jogszabály értelmezés és „liberálisabb” jogalkalmazás olvasható ki a magyar joghoz igen közel álló német jogban és joggyakorlatban is. Lásd: Gehrlein M. Ausschluss und Abfindung von GmbH-Gesellschaftern. Central für GmbH Dr. Otto Schmidt Köln 1997
- 7 Lásd: EBH 2001/447.